

Fyrseminarium 29-30 september 2018

Förvaltning, bruk och renoveringar

Minnesanteckningar

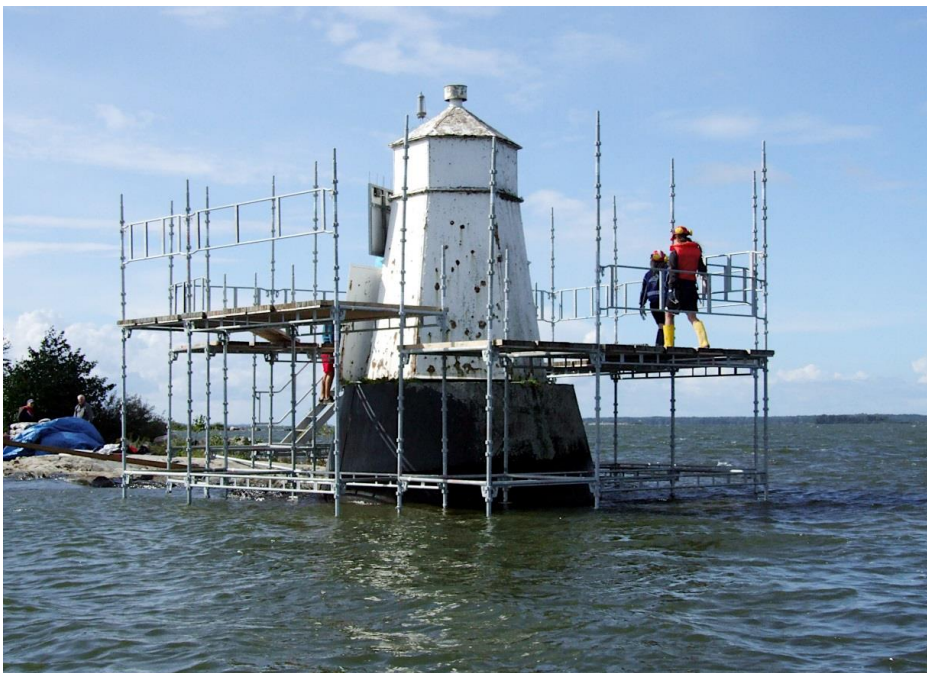
Helgen den 29-30 september arrangerade Sjöhistoriska museet ett fyrseminarium tillsammans med Mariestads Fysällskap. Ett drygt 60-tal deltagare från olika delar av landet fanns samlade i Mariestad. Tematiken var förvaltning, bruk & renoveringar. Lördagens presentationer genomfördes i Trädgårdens skola medan söndagen innebar besök både vid fyrplatsen vid Harnäsudde och Snappuddens fyr.

Lördag 29 september

Sophie Nyman från Sjöhistoriska museet/Statens maritima museer önskade deltagarna välkomna till seminariet. Strax dessförinnan hade Lars Runquist från Göteborgs universitet hälsat välkommen till de lokaler som till vardags nyttjas av utbildningarna inom Kulturvård. Från Mariestads Fysällskaps sida stod ordförande Bo Björk för värdskapet. Fredrik Blomqvist från Sjöhistoriska museet agerade "ordningsman" vad gällde de olika föredragen och presentationer av deltagarna.

Föreningen Mariestads Fysällskap

Verksamheten i det lokala fysällskapet presenterades av Bo Björk & Mats Palmerius. Föreningen har under 10 års tid renoverat fyrrar i och kring Mariestad som runt sekelskiftet 1900 uppfördes av Vänerns seglationsstyrelse. Det stora lokala engagemanget som finns just i Mariestad kan ses från kommunledning till lokala handlare – något som man i hög grad kan tacka fysällskapet för.

Renoveringen av Röskärs fyr (Snappudden nedre). Foto från Mariestads Fysällskaps presentation.

Sjöfartsverket

Karin Selander från Sjöfartsverkets farledsavdelning berättade om de större och omfattande renoveringarna skett och som planeras. Hon gjorde även en mer generell genomgång av farledsavdelningens ansvarsområde – inklusive nybyggnad av nutidens farledshjälpmedel. När det gäller både de äldre fyrarna och de modernare har man god hjälp av det egna arbetsfartyget Fyrbjörn.

Helrenoveringen av både Ölands norra udde och Kullens fyr färdigställdes under 2018. Foton från Sjöfartsverkets presentation.

Karin visade bland annat statistik över besökssiffrorna avseende de skvisningsfyrarna. År 2007 låg besökssiffrorna på 50 000 besökare, 2002 låg de på 70 000 besökare. Förra året 2017 närmar sig besöksstatistiken 90 000 besökare per år. Dessa siffror kan ses som ett underlag för att tydliggöra det ökande intresset för de svenska fyrarna.

Svenska Fyrsällskapet

På temat "ägandet av Sveriges fyrar" pratade Svenska Fyrsällskapets ordförande Esbjörn Hillberg. Det aktuella exemplet Högbondens fyr i Kramfors kommun, Västernorrlands län, beskrevs – där stor diskussion funnits kring förslaget att staten skulle sälja främst fyrvaktarhuset. Esbjörn kunde nöjt konstatera att efter mycket diskussion lokalt och nationellt är den omstridda försäljningen blåst av. Utöver detta visade Esbjörn även sammanställningar på vilka fyrar som är byggnadsminnesförklarade och flera alternativ till en framtida ägande av fyrar.

Högbondens fyrplats med de mycket tätt uppförda byggnaderna högt upp på klippan. Själva fyren förklarades som statligt byggnadsminne 2017. Foto från Svenska Fyrsällskapet presentation.

Föreningen Garpens vänner

En presentation inriktad på förvaltning och bruk av Garpens föreningsägda fyrplats hölls av Anders Mårtensson & Conny Calmtegr från Garpens vänner. På denna plats uppfördes på 1890-talet en murad tegelfyr. På grund av att havsvatten nyttjades till murbruket blev fyren instabil. Därför uppfördes den nuvarande fyren i betong år 1934 strax efter detta fälldes den gamla fyren. Anders och Mårten berättade bland annat om hur man fått stöd från flera olika håll – som innebär att man just nu låter bygga en tillgänglighetsanpassad passagerarbåt för att kunna nyttjas ut till än. Detta projekt har bekostats med EU-medel ur Leader-programmen.

Den tillgänglighetsanpassade båten som kommer finnas till säsongen 2019. Foto från Sydost-Leader.

Svenska Högarnas fyr – förvaltning & renovering

Sjöhistoriska museets medarbetare Karolina Matts representerade i detta sammanhang Edward Sjöbloms Stiftelse för Svenska Högarnas fyr. Hon berättade om den omfattande renovering som genomförts av både järn och målningsarbeten på den avlägsna Heidenstamsfyren. Karolina berättade bland annat om de speciella förhållanden som råder i och med att man har ett nära samarbete med både den landstingskommunala Skärgårdsstiftelsen och länsstyrelsen i Stockholm.

Svenska Högarnas fyr från 1874. Foto från presentationen.

Vänerns fyrar

För ett antal år sedan kom den första utgåvan av boken *Vänerns fyrar*. Nu har en mindre bearbetning skett, något som Lars Göran Nilsson på Vänermuseum hållit i. Lars Görans presentation följde de olika delarna av Vänern med dess karaktäristiska landskap och fyrinstallationer. Den nya omarbetade upplagan utkom under 2017 – bl a med stöd av länsstyrelsen i Västra Götalands län.

Hamnfyr i Lidköping, bild från presentationen.

Sist på dagen visade Per Carlsson från gatukontoret i Malmö stad några bilder från Malmös hamnfyrar som ägs och förvaltas av kommunen. En renovering av Malmö inre (från 1878) genomfördes av gatukontoret 2018.

Under renovering och efter. Foto från Per Carlsson, Malmö stad.

En avrapportering från fyrtillsyn Gotland lämnades muntligt av Magnus Rietz. De förvaltar ett antal gotländska fyrar på Sjöfartsverkets uppdrag.

Mötet avslutades med information från Arbetets museum, Helena Törnqvist. Hon berättade bland annat om möjligheten för föreningar att registrera sig som arbetslivsmuseum i deras databas vilket är ett enkelt sätt att synas. Blankett för detta delades ut på plats.

Därefter intogs en gemensam middag på gamla länsresidenset Marieholm, värd för middagen var Mariestads kommun som representerades av både kommunfullmäktiges ordförande samt kommundirektören. För den medryckande musikunderhållningen stod Wivans svänggång. Ett stort och hjärtligt tack för kommunens bidrag!

Harnäs övre, foto: Karolina Matts/SMM

Söndag 30 september

Söndag morgon började med en exkursion till Harnäs uddes fyrplats. Området ägs av en stiftelse och används för rekreation sedan 1930-talet. Vi bjöds på fika i den gamla fyrvaktarbostaden (med en liten fyr lanternin i knuten) och tittade runt i fyrarna på platsen.

T v Harnäs fyrstuga & t h Snappudden övre, foto: Karolina Matts/SMM

Sedan besökte vi fyrarna vid Snappudden och Nolhagen som renoverats av Mariestads Fyrsällskap. Med pompa, ståt och bandklippning invigdes sedan Mariestads Fyrsällskaps nya klubbstuga invid Snappudden övre fyr. I samband med detta kunde deltagarna också ta del av en skärmutställning med dels av foton från Mariestadsfyrarnas renovering, dels teckningar av fyrar gjorda av elever i åk 0-3. Därefter serverades en lunchmacka med kaffe.

Invigning av klubbstugan. Foto från Mariestads Fyrsällskaps hemsida.

Årets fyrforum i Mariestad avslutades med en kort diskussion om framtiden. Närvarande fyrföreningar visade intresse om ett fortsatt samarbete med Sjöhistoriska museet att fortsätta detta arrangemang. Nästa forum planeras till 2020.

Vid tangentbordet
Karolina Matts & Fredrik Blomqvist